

Ongum er so trygt at fara

Um tekstin: Hetta er ein stuttsøga, sum Turid Thomsen hevur skrivað. Sprotin gav stuttsøguna út í 2019, og hon er partur av stuttsøgusavninum “Í lötuni”. Turid Thomsen er fødd í 1970 og er uppvaksin á Skála. Hon hevur skrivað aðrar stuttsøgur, men “Í lötuni” er fyrsta stuttsøgusavn hennara. Stuttsøgusavnið “Í lötuni” er um kvinnur í ymsum aldri.

Søgugongdin: Søgan er um eina hugsunarsama og kenslusama gentu, sum hevur eina ommusystir, ið júst er deyð. Gentan er til jarðarferðina hjá ommusystirini. Gentan plagdi at ganga í sunnudagsskúla hvønn sunnudag fyri at fáa súrepli. Hon stúrði fyri ommusystirini, tí ommusysturin ikki gekk í sunnudagsskúla ella kirkju hvønn sunnudag, so hon veit ikki, um hon kemur til himmals. Hon heldur, at ommusystirin var so fitt og stuttlig, nógv stuttligari og fittari enn konurnar í sunnudagsskúlanum, sum hon ræðist eitt sindur, tí tær eru so strangar. Til jarðarferðina eru fleiri fólk komin at fylgja. Í kirkjuni syngja tey yndissangin hjá gentuni, sum eisini er heitið á søguni *ongum er so trygt at fara*. Søgan endar við, at gentan arvar bíbliuna hjá ommusystirini. Bíblían kann vera ein mynd uppá, at ommusystirin eisini hevði sína kristnitrúgv, hóast hon ikki prædikaði á sama hátt, sum hinar konurnar í sunnudagsskúlanum.

Søgubýgging: Søgan skiftir í tíð - nútíð og tátíð. Hæddarpunktið í søguni er, tá ið gentan stúrir yvir um ommusysturin fer at sleppa til himmals. Søgan er skipað við einari byrjan - miðju og enda. Hon byrjar við at gentan er til jarðarferð hjá ommusystirini. Miðjan er tá hon hugsar aftur til tá ommusysturin var livandi.

Frásøgufólk: Søgan er skrivað í 3. pers., vit hoyra hon. Og er skrivað í bæði nútíð og tátíð.

Søgutíð: søgan vísir ikki á nakað ávíst tíðarskeið, og kann tí væl vera í dag. Áhugavert at koma inn á tíðina í søguni. Veruliga søgan gongur fyri seg í kirkjuni og til ervið, meðan í hugaheiminum hjá gentuni fara vit longur aftur, har vit vitja ommusystirina og eru í sunnudagsskúla.

Stað: Til jarðarferð í kirkjuni. Gentan hugsar um, hvussu tað var heima hjá ommasystirini.

Persónslýsingar: Gentan er kristin, gongur í sunnudagsskúla, er uml 10 ár. Gentan er kensluborin, hugsunarsom og hevur umsorgan. Gentan er høvuðspersónur, eykapersónur er ommusystirin. Gentan ivast í, um hon er so kristin.

Málið og skrivningarlaðið: Løtt at lesa.

Tulking og tema: Søgan lýsir, hvørjar tankar børn gera sær um lívið og lívsins stóru spurningar. Hvussu er við lívi og levnaði?

Evni: Barndómur, familja, kristindómur, deyðin, sorg, fordómar, tilveruspurningar um lív, levnað og deyða

Boðskapur: Vit eiga ikki at døma onnur.

Ongum er so trygt at fara

Turid Thomseu

Í ljótuvi
Spriðum 2019

Sálmasangurinn fyllir kirkjuna. Tey sita lið um lið; so tætt sum annars ongantíð. Tey flestu eru í svørtum; mennirnir í klæðningi ella tjúkkum jakkum, og konurnar í svörtum frakkum. Kuldin uttanfyrir bítur ikki á. Sálmurinn gongur væl. Hon syngur við; fyrst so varliga, at hon ikki hoyrir sína egnu rødd, men so líðandi gerst hon tryggari og syngur av fullum huga. Hon hevur altíð elskað hendan sálmin; serliga tær báðar fyrstu reglurnar. Nú syngja tey ommusystirini tað seinasta farvæl.

Prestur tosar um hennara ungu ár, sum ikki vóru so løtt, og um, hvussu væl hon megnaði at taka lívið, sum tað nú einaferð bleiv. Hann nevnr hennara serliga pláss í familjunni, í grannalagnum og í bygdini. Hann sigur frá hennara stóra kærleika til børnini og endurtekur okkurt av tí beinrakna og stuttliga, sum hon plagdi at taka til. Gravtalan fær tey bæði at smílast og fella tár. Tað er næstan sum at lurta eftir einari góðari søgu, men so er tað alt hitt.

Hon stúrði fyrri ommusystirini; serliga tá ið hon sat í sunnudagsskúlanum. Mundi ommusystirin fara at sleppa til himmals, tá ið hon doyði? Hon roykti illa, og viðhvørt smakkaði hon sær eisini á. Og so var tað alt tað løgna, hon segði, sum fekk tey vaksnu at flemma, men sjálv visti hon, hvussu ógudiligt

tað var at siga so. Ommusystirin var kortini nógv fittari enn konurnar í sunnudagsskúlanum. Tær vóru strangar, og hon var eitt sindur bangin fyri teimum. Tær vóru í næstan líka kjólum sum ommusystirin, vóru tjúkkar og gráhárdar sum hon, men alt tað innaní var ikki líka. Hon var ongantíð blivin bangin av ommusystirini, sjálvt um tað var tjúkt av royki í køkinum, og veggirnir vóru gulnaðir. Børnini fingtu altið grønar keks, og kopparnir og tallerkarnir høvdu smárar vakrar blómur og gullkant. Tey fingtu eisini altið eitt oyra afturfyri, tá ið hon bað tey fara at keypa fyri seg. Har vóru ofta nógv fólk inni, og hon hevði varhugan av, at øll kanska ikki vóru av Guds bestu børnum. Men tey sótu bara og fingtu sær drekkamunn, royktu og prátaðu. Tað vóru ongantíð so nógv fólk inni hjá teimum, um ikki tað var føðingardagur; og heldur ikki inni hjá hinum børnunum.

Hennara størsta stúran var, at ommusystirin ongantíð var í kirkju. Hon hevði ikki sæð hana har eina einastu ferð. Hon mátti hava verið til jarðarferðir, tí hon var gomul og hevði heilt víst fylgt sínum egnu foreldrum og ommum og abbum. Á møti hevði hon nokk ongantíð verið, men tað mundi ikki fara at bíla. Tað vóru mamma og pápi hennara heldur ongantíð. Men tey vóru onkuntíð í kirkju, og tí mundi tað vera í lagi, at tey ikki fóru í Meinigheitshúsið og heldur ikki ætlaðu sær til Afrika at missionera – sjálvt um hon innast inni ynskti sær, at tey vóru líka gudilig sum onkur av hinum foreldrunum. Sjálv var hon í sunnudagsskúla hvønn sunnudag. Um hon ikki fór, fekk hon einki reytt súrepli á træið á sunnudagsskúlakortinum. Og um træið ikki bleiv heilt fult av súreplum, fekk hon onga premiu. Tað tordi hon slett ikki at hugsa um. So hon fór hvønn sunnudag, um ikki hon var illa sjúk, ella okkurt annað álvarsamt kom í vegin.

Men tú satst illa har; hon mátti flyta seg á beinkinum alla tíðina, tí hann var so harður og kaldur. Hon vildi helst sita aftarlaga og heilt úti við veggin, men tað bar ikki altið til. Tann besti bonkurin var tann næstaftasti vinstrumegin. Við allar hinar beinkirnar var gjósturin so nógvur, at hon onkuntíð hevði fingið krím av at sita har. Hon bleiv glaðast av sangunum og sang so hart við, sum hon orkaði. Men henni dámdi eisini væl at lurta eftir søgu og fylgja við í tí, sum børnini stríddust við har. Onkuntíð bleiv tað nokk so syrgiligt; serliga tá ið konan las, sum hevði so kedda rødd og altið ljóðaði, sum um hon sjálv vildi gráta. Meðan hon lurtaði, mátti hon viðhvørt svølgja og onkuntíð turka okkurt tár; áðrenn tað fór oman eftir kjálkanum. Genturnar í søgunum høvdu altið ljóst krúllut háar og blá eygu. Sjálv hevði hon myrkt deydligt háar og brún eygu.

Tað var ikki bara ommusystirini, hon stúrdi fyri. Hon stúrdi eisini fyri sær sjálvari; serliga tá ið tey sungu hin sangin. Hann hevði eitt lag, sum ein bleiv glaður av, men søgan í honum var so syrgilig. Mamman var deyð, og tað einasta, gentan átti eftir, var Biblian hjá mammuni. Og tí var tað hennara besta bók. Henni tókti synd í gentuni, men skilti ikki hatta við Bibliuni. Hon elskaði søgur og átti fleiri bókur á hillini í kamarinum. Biblian stóð eisini har. Hon royndi ofta at kroysta seg til at halda Bibliuna vera ta bestu bókina, men bøkurnar um Børnene í Nyskoven og De fem vóru betri. Hvørja ferð hon royndi at lesa í Bibliuni, fóru tankarnir aðrastaðni. Men tá ið hon las hinar bøkurnar, fekk hon næstan ikki steðgað aftur. Hon vildi bara lesa og lesa. So „Besta bók av bókum er“ passaði ikki til hennara, og tað ørkymlaði hana.

– Siggjast til jarðarferðina!

Tað var tað seinasta, ommusystirin hevði sagt, síðst hon

var og vitjaði hana. Hon var blivin eitt sindur klökk, men hevði bara smílt og svarað aftur, at tað gera vit heilt vist. Nú hevur ommusystirin fingið frið og skal ikki plágast av sjúku og elli longur. Um ommusystirin hevði stúrt fyrri deyðanum og tí, sum aftaná kemur, veit hon ikki. Hon smílist at sínum barnsligu stúranum, men minnist framvegis, hvussu tær ørkymlaðu og píndu hana. Eftir gravtaluni og tí stóra líkskaranam at døma er eingin grund til stúran.

Tey flestu vaksnu í bygdini eru og fylgja. Tey eru nógv, sum halda seg eiga í ommusystirini – so ella so. Til ervið fyllast borðini skjótt, og nógv standa fram við vegginum ymsastaðni og biða eftir at sleppa framat. Hon hevði viljað, at ommusystirin sjálv sat har uppstáað við síðum gulloyrnaringum, gullketu um hálsin og teimum litföguru ringunum. Hon hevði óivað fingið tey at flent at onkrum. Men nú liggur hon undir grønu torvu. Hon ivast ikki í, at hon fer at hava tað gott; kirkjugarðurin sær út til at verða væl hildin.

– Hon segði, at tú skuldi eiga hesa, tí tær altíð hevur dámt so væl bøkur.

Hon verður skrykt úr sínum egnu tonkum, tá ið ein kona í familjuni leggur eina gamla Bsbliu á borðið framman fyri henni.

– Har liggur ymiskt inni, men tað sleppur at liggja. Tú fært hana bara beinanvegin.

– Hatta var stuttligt! Skalt tú ikki hyggja í hana? Mamman skumpar spent undir hana.

Hon strýkur eftir permuni og leggur Bsbliuna í taskuna.

– Nei, eg hyggi í hana í kvøld, tá ið eg eri komin heim.